

KTH ei1110 Elkretsanalys (utökad kurs) CELTE, kontrollskrivning (KS1) 2022-09-19 kl 08–10.

- Var noga med hur du definierar dina strömmar och spänningar. Använd passiv teckenkonvention. Polariteten på spänningarna och riktningarna på strömmarna påverkar tecknen och man får lätt teckenfel om man inte är noga.
- Alla källor ska antas vara stationära likströmskällor om inget annat explicit anges.
- För vissa frågor är de numeriska värdena slumpade för varje student. Tänka på att skriva ner din krets (för dig själv) när du räknar innan du använder värdena. Avrunda och svara med en decimal.

Hjälpmedel: Miniräknaren i Canvas.

Gränserna är: 50% (1 Bp.) och 75% (2 Bp.)

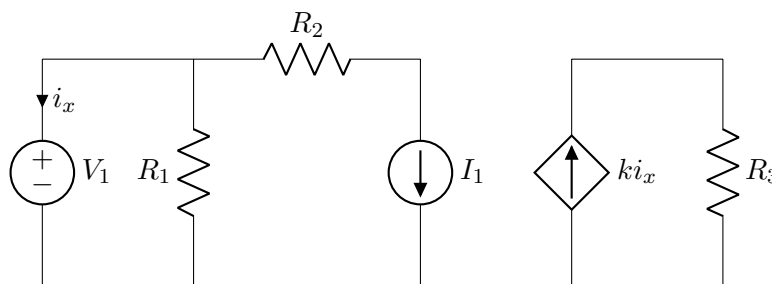
Examinator: Daniel Månsson (08 790 9044)

Lycka till och ta det lugnt!

Uppgift 1

Bestäm effekten som utvecklas i ki_x . Du ska visa hela din lösning (som ska vara tydlig) och uttrycket i slutet ska endast innehålla de kända storheterna (dvs komponentvärdena i kretsen).

Lösning:

Sätter jord längst ner och benämner noden, som R_1 , V_1 och R_2 delar, för nod a.

$$\mathbf{KCL.a:} \quad \frac{v_a - 0}{R_1} + I_1 + i_x = 0 \quad (1)$$

$$v_a = V_1 \rightarrow \quad (2)$$

$$i_x = -I_1 - \frac{V_1}{R_1} \quad (3)$$

Vi definierar en spänning, v_y över ki_x , t.ex. med "+"-polen uppåt, vilket, tillsammans med i_x och passiv teckenkonvention, ger oss:

$$\mathbf{KVL:} \quad +v_y - ki_x R_3 = 0 \rightarrow \quad (4)$$

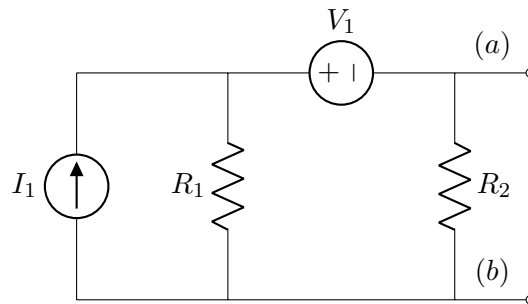
$$v_y = kR_3 \left(-I_1 - \frac{V_1}{R_1} \right) \rightarrow \quad (5)$$

$$P_{kv_x} = v_y(-ki_x) = \quad (6)$$

$$= kR_3 \left(-I_1 - \frac{V_1}{R_1} \right) \left(-k \left(-I_1 - \frac{V_1}{R_1} \right) \right) = -k^2 R_3 \left(I_1 + \frac{V_1}{R_1} \right)^2 \quad (7)$$

Uppgift 2

För kretsen nedan, bestäm (sett in i porten "a-b"): 1) Thevenin-spänningen V_{TH} , 2) Norton-strömmen I_N , 3) Thevenin-resistansen R_{TH} . Du ska visa hela din lösning (som ska vara tydlig) och uttrycket i slutet (för varje deluppgift) ska endast innehålla de kända storheterna (dvs komponentvärdena i kretsen).

Lösning:

Vi kan göra en källtransformering på I_1 och R_1 varefter vi gör en KVL runt slingan. Vi definierar även en ström i_x som går igenom V_1 (den följer spänningsfallet) samt även nu genom R_1 och "ner" genom R_2 . Vi börjar med att undersöka V_{TH} (m.h.a i_x och R_2) som vi definierar såsom $V_{TH} = v_a - v_b$.

$$\mathbf{KVL:} \quad +I_1 R_1 - i_x R_1 - V_1 - R_2 i_x = 0 \rightarrow \quad (8)$$

$$i_x = (I_1 R_1 - V_1) \frac{1}{R_1 + R_2} \quad (9)$$

$$V_{TH} = R_2 i_x = (I_1 R_1 - V_1) \frac{R_2}{R_1 + R_2} \quad (10)$$

(Man kunde även ha gjort en spänningsdelning efter källtransformeringen eller en superposition på den ursprungliga kretsen.)

Nu kortsluter vi porten (a-b) och beräknar I_N (vi måste tänka på att strömmens riktning ska vara enligt passiv teckenkonvention och följa spänningsfallet V_{TH} som vi definierade

ovan, dvs gå från "a" till "b"). Vi använder samma källstransformering och får nu (R_2 kortsluts och "försvinner" här):

$$\mathbf{KVL: } I_1 R_1 - I_N R_1 - V_1 = 0 \rightarrow \quad (11)$$

$$I_N = (I_1 R_1 - V_1) \frac{1}{R_1} = I_1 - \frac{V_1}{R_1} \quad (12)$$

Till sist undersöker vi:

$$R_{TH} = \frac{V_{TH}}{I_N} \quad (13)$$

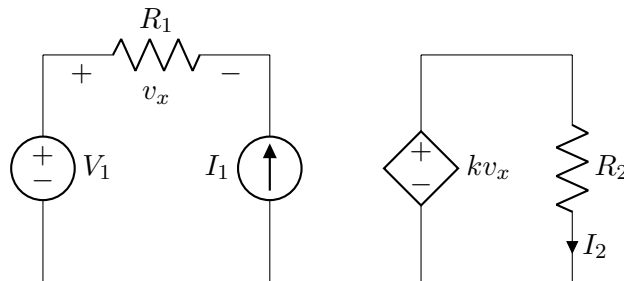
$$= (I_1 R_1 - V_1) \frac{R_2}{R_1 + R_2} \frac{R_1}{(I_1 R_1 - V_1)} \quad (14)$$

$$= \frac{R_1 R_2}{R_1 + R_2} \quad (15)$$

Om vi nollställer källorna, V_1 som en kortslutning och I_1 som ett avbrott så ser vi att den ekvivalenta resistansen som är kvar blir R_1 parrallelkopplad med R_2 så det stämmer.

Uppgift 3

Bestäm I_2 i kretsen nedan, ange numeriskt svar givet de i Canvas givna värdena för uppgiften här.

Lösning:

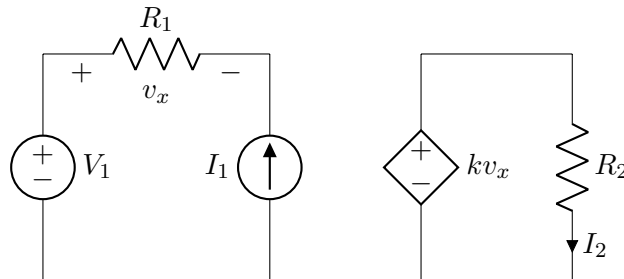
$$\mathbf{KVL: } +kv_x - I_2 R_2 = 0 \quad (16)$$

$$v_x = -R_1 I_1 \quad (17)$$

$$I_2 = \frac{k}{R_2} (-R_1 I_1) \quad (18)$$

Uppgift 4

Bestäm effekten som utvecklas i I_1 i kretsen nedan, ange numeriskt svar givet de i Canvas givna värdena för uppgiften här.

Lösning:

Vi definierar en spänning, v_y över I_1 , t.ex. med ”+”-polen uppåt, vilket, tillsammans med passiv teckenkonvention (där strömmen inte följer spänningsfallets riktning, dvs I_1 lämnar ”+”-polen av v_y), ger oss:

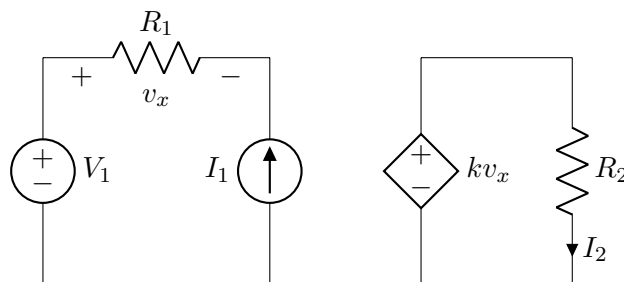
$$\text{KVL: } +v_y - R_1 I_1 - V_1 = 0 \quad (19)$$

$$P_{I_1} = v_y(-I_1) = (V_1 + R_1 I_1)(-I_1) \quad (20)$$

Uppgift 5

Bestäm effekten som utvecklas i R_1 i kretsen nedan, ange numeriskt svar givet de i Canvas givna värdena för uppgiften här.

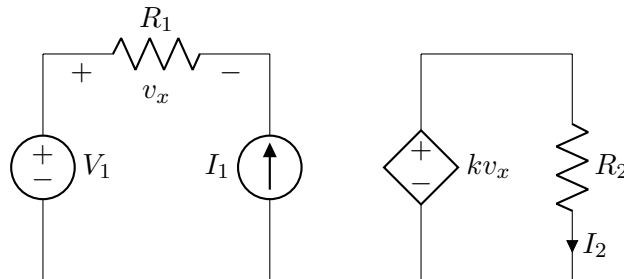
Lösning:

$$P_{R_1} = R_1 I_1^2 (> 0; ok) \quad (21)$$

Uppgift 6

Bestäm effekten som utvecklas i kv_x i kretsen nedan, ange numeriskt svar givet de i Canvas givna värdena för uppgiften här.

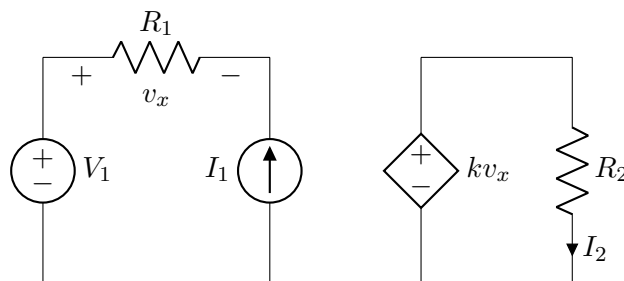
Lösning:

$$P_{kv_x} = kv_x(-I_2) = k(-R_1 I_1) \left(-\frac{k}{R_2} (-R_1 I_1) \right) = -\frac{k^2}{R_2} (R_1 I_1)^2 \quad (22)$$

Uppgift 7

Bestäm effekten som utvecklas i V_1 i kretsen nedan, ange numeriskt svar givet de i Canvas givna värdena för uppgiften här.

Lösning:

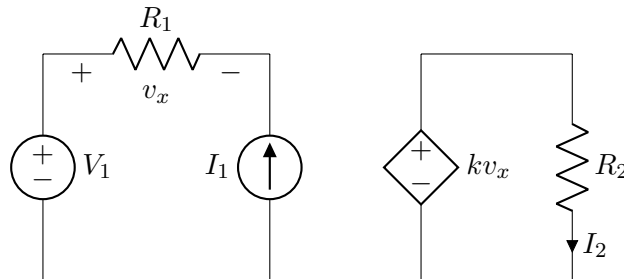
Passiv teckenkonvention ger oss (strömmen följer spänningsfallet).

$$P_{V_1} = V_1 I_1 \quad (23)$$

Uppgift 8

Bestäm effekten som utvecklas i R_2 i kretsen nedan, ange numeriskt svar givet de i Canvas givna värdena för uppgiften här.

Lösning:

$$P_{R_2} = R_1 I_2^2 = R_2 \left(\frac{k}{R_2} (-R_1 I_1) \right)^2 = \frac{k^2}{R_2} (R_1 I_1)^2 (> 0; ok) \quad (24)$$

För att kontrollera våra steg kan man undersöka om effekterna summeras till noll.

$$\sum P = P_{V_1} + P_{R_1} + P_{I_1} + P_{R_2} + P_{kv_x} = V_1 I_1 + R_1 I_1^2 + (V_1 + R_1 I_1)(-I_1) + \frac{k^2}{R_2} (R_1 I_1)^2 + \left(-\frac{k^2}{R_2} (R_1 I_1)^2\right) = 0.$$

Q.E.D.
